

Чечель А. О.,
здобувач освітнього ступеня «бакалавр»,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро

Науковий керівник:
Солдатенко О. А.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального процесу,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро

ЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ ДИТИНИ ЗАДЛЯ УНИКНЕННЯ ПОВТОРНОЇ ЇЇ ТРАВМАТИЗАЦІЇ ТА НАЛАГОДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНТАКТУ ЗІ СЛІДЧИМ

Забезпечення законних прав та свобод малолітніх та неповнолітніх осіб в кримінальному провадженні розглядається не лише на рівні України, особливе значення даному питанню приділяється з боку міжнародного законодавства. Протягом десятиліть приймаються різноманітні нормативно-правові акти, які надають не лише права й обов'язки дітям, але й зазначають гарантії, які повинна забезпечити кожна держава.

Якщо малолітня або неповнолітня особа стає учасником кримінального провадження, до неї можуть застосовуватися процесуальні дії які мають на меті отримання конкретної інформації та вплинути на хід досудового розслідування. Зокрема, процесуальними діями, які спрямовані на отримання конкретної інформації або перевірку вже отриманої, слугують слідчі (розшукові) дії.

Відповідно до ч.1 ст.224 КПК України [1] допит повинен проводитися за місцем проведення досудового розслідування або в іншому місці за погодженням з особою, яку будуть допитувати.

Однак, звертаючись до міжнародних стандартів, пріоритетним напрямком діяльності яких є забезпечення основоположних прав та свобод дітей, існують рекомендації щодо місця, в якому може проводитися допит неповнолітніх, зокрема потерпілих, які стали жертвами насильства. Конвенція ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства [2] (далі – Конвенція), яка була ратифікована Україною в 2012 році [3] містить в собі особливості проведення допиту з дитиною, а саме, проведення допиту в спеціальному обладнаному приміщенні, а також проведенні допиту не уповноваженою особою, а спеціально-навченим спеціалістом (психологом) з метою уникнення повторної травматизації дитини. Затвердивши дану Конвенцію, Україна взяла на себе низку зобов'язань щодо забезпечення прав та свобод дітей, які стають учасниками кримінального провадження, а саме, забезпечення поваги до честі та гідності кожної дитини під час досудового розслідування з дотриманням норм чинного законодавства, зокрема, під час отримання показань від такої особи.

Повертаючись до місця проведення допиту, то згідно з Конвенцією це повинно бути спеціально обладнане приміщення, яке схоже на дитячу кімнату. «Кризова кімната, дружня до дитини» не лише не порушує вимог чинного національного та міжнародного законодавства з приводу місця проведення допиту, але й сприяє ефективності самої процедури проведення допиту з дітьми. Дані положення передбачають, що допит повинен проводитися в спеціальному обладнаному приміщенні, яке саме призначене для проведення процесуальних дій з малолітніми та неповнолітніми учасниками кримінальних процесуальних відносин.

Характерною рисою даної кімнати є мінімізація травматичного впливу на психічний стан дитини та її стан здоров'я в цілому.

Вищевказане приміщення є свого роду імітаційним полігоном, який обладнаний по типу дитячої кімнати, в якій все створено для того, щоб відволікти дитину від стресової ситуації, в якій вона опинилася. Саме обладнання даного приміщення забезпечене таким чином, щоб психологічно розташувати до себе дитину, тому для цього в такій кімнаті знаходяться іграшки, телевізор з мультфільмами, стіл для малювання піском, та спеціальний колір приміщення з пом'якшеним світлом, адже всі ці елементи в сукупності допомагають розташувати дитину до себе та збільшити відсоток забезпечення мети проведення допиту.

Іншою особливістю даної кімнати є те, що інші особи, яким законом дозволено бути присутніми при проведенні допиту, зокрема, законний представник, педагог, психолог або лікар знаходяться й іншій частині приміщення та відіграють роль спостерігачів, не втручаючись, без необхідності, у процес проведення допиту. Така особливість перш за все пов'язана з тим, що зазвичай діти соромляться розповідати щось стороннім людям та можуть взагалі відмовитися давати показання. Тому, психолог або лікар може спостерігати за поведінкою або самопочуттям дитини, та у разі необхідності надати допоміжну інформацію особі, яка проводить допит, а також, безпосередньо, надати невідкладну медичну допомогу дитині, яка постраждала [4, с. 25].

Забезпеченню законних прав та обов'язків малолітніх та неповнолітніх учасників кримінальних процесуальних відносин та реалізації гарантій їх правового становища в кримінальному провадженні приділяється увага не лише з боку національного законодавства, а й міжнародного.

Завдяки приділенню особливої уваги місцю проведення допиту дитини можливо не лише знизити травматичний вплив на здоров'я та психіку дитини, але й збільшити відсоток ефективності мети проведення допиту.

Облаштування кожного територіального відділу поліції спеціальним приміщенням для допиту дитини, на прикладі «Кризової кімнати, дружньої до дитини» є дієвим методом у забезпеченні не лише законних прав та свобод дитини при здійсненні досудового розслідування, але й мінімізувати негативний вплив на саму дитину, адже така категорія населення є доволі вразливою до сучасних суворих умов сьогодення.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

2. Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, ратифікована Законом України № 4988-VI від 20.06.2012.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_927#n2

3. Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства: Закон України № 4988-VI від 20.06.2012.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4988-17#n2>

4. Бочкор Н. П., Цільмак О. М., Швед О. В. «Зелені кімнати»: психологічні особливості організації роботи з дітьми та ін. Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2012. 112 с.